

Koll av eventuell förekomst av vitryggig hackspett i Nordanö, Hemsön 20 mars 2024.

Jag och Kurt Holmqvist gjorde ett besök på Hemsön på morgon/förmiddag den 20 mars. Förutom själva området som planeras som stugområde kollades översiktligt området vid Nordanö, norra stranden mot Havsto och även lövområden vid Dravle på södra Hemsön.

Bifogar ett antal foton och reflektioner från besöket.

Området vid boulebanorna och bastun vid Kinnarsudden

Här är det ett väldigt glest och utgallrad bestånd av framför allt björk som närmast bastun och boulebanorna var väldigt glest i princip helt öppen mark. Hur detta område såg ut 2023 vet vi inte d.v.s. om skog har huggits ut här nyligt efter att den inrapporterade observationen av vitrygg gjordes. Albården norrut består av klibbal, gråal och viden men är relativt smal. Inga boträd eller lämpliga boträd för vitrygg kunde konstateras närmast boulebanan och bastun. Däremot hittades möjliga spår av färsk näringssök av vitrygg vid en död avbruten björk och dito gråal öster om stugvägen. Dessa kan vara från vitrygg men är ej hundra procent säkerställt (se vidare kommentarer i bildtexterna). Bedömningen är att vitrygg absolut kan ha observerats här men det är osäkert om den har häckat i själva strandområdet mellan vägen och stranden.

Bild 1. Området vid boulebanorna och bastun som ligger nere vid stranden på denna bild. Bastun är skydd bakom granen vid den stora stenen till höger i bild. Foto från vägen. Såg området ut så här även 2023?

Bild 2. Vy från vägen mot NV mot stugorna på Kinnarsudden. Här finns mer högstammig björkskog med inslag av gran och tall.

Bild 3. Ytterligare en vy mot denna del nordväst ut.

Bild 4. Boulebanan till vänster i bild vid cementringen och borden. Bastun syns till höger vid stranden.

Bild 5 från boulebanan upp mot vägen i NO-riktning.

Bild 6. Den smala albården norr om bastun. Här sattes en ljudbox upp för att fånga in eventuella trumningar av vitrygg.

Bild 7. Färska näringssök i död björk ovan vägen. Djupa och rätt fyrkantiga hål. Spånen under ca 4-5 cm långa. Koordinat 6961329 658944 (Sweref 99).

Bild 8 och 9. Näringshacken i björken. Osäkert om det är vitrygg.

Bild 10. Färsk näringssök i död gråal. Koordinat 6961255 658924 (Sweref 99). Äldre spår av sannolikt spillkråka men också färsk hack med flisor på snön som är kortare än från en näringssökande spillkråka. Vitrygg? Större hackspett?

Bild 11 och 12. Färsk näringssök i död gråal med spånflisor på ca 4,5 cm vilket stämmer bra för vitryggig hackspett. Enligt Christer Olsson, vitryggsinventerare i Västerbotte,n är det tre arter hackspettar som näringssöker i gråal. Det är spillkråka, vitrygg och mindre hackspett. Spillkråka har betydligt längre flisor (7-8 cm) och mindre hackspett betydligt kortare flisor 2,5-3 cm. Det kan därför röra sig om näringssök av vitrygg men jag är osäker på om det ändå kan vara från större hackspett.

Området vid Nordanö längs vägen upp till det planerade området

Denna del i Nordanö by har en högre kvalitet för vitrygg med mer löv. Här finns dels en fin och klenare alstrandskog som kan vara ett viktigt näringssöksområde för vitrygg och dels grova björkar med flera döda avbrutna björkar som kan utgöra lämpliga boträd.

Uppspelning av trumning av vitrygg gjordes både här i Nordanö och i det planerade område vid Kinnarsudden men inga svar. Däremot noterades spillkråka, gråspett och större hackspett. Fint område med större potential som bo- och födosöksområdet för vitrygg.

Bild 13. Alstrandskog i viken mellan Nordanö och Strand.

Bild 14. Högstammig grov björkskog vid Nordanö.

Bild 15. Grova björkar vid Nordanö där det fanns flera döda grova björkar.

Bildn 16. Nyuthackat bohål av hackspett i björk vid Nordanö. Kändes för litet i diameter för att vara av vitrygg men något att hålla koll på.

Området vid Dravle på södra Hemsön.

Vi åkte även och kollade området ut mot Havsto där det finns en fin men rätt smal albård mellan vägen och stranden, runt Dalhult där det på sina håll finns mycket lövskog framför allt grova björkar samt på södra Hemsön vid Dravle. Framför allt det sistnämnda området var ett spännande och intressant område för vitrygg. Har potential! Här sattes också en ljudbox upp.

Bild 17. Vägen ut till Dravle.

Bildn18. Strandskog med löv b.la. ädellöv nära herrgården.

Bild 19. Herrgårdsmiljön vid Dravle.

Bild 20. Allé upp till herrgården.

Bedömning

Först och främst är det svårt att värdera den rapport som kommit in till er på kommunen när det inte finns mer detaljer kring fyndet av vitryggig hackspett. När gjordes observationen och handlar det om ett bofynd eller en synobservation av vitygg? Området vi bouleanorna och bastun omnämns av den anonyma personen ”*Hen sa att det fanns vitryggig hackspett i närheten av bouleanorna vid stranden vid Kinnarsudden samt i skogsområdet mellan Hällsanden och Kinnarsudden*”.

Vi vet inte vad som menas med ”i närheten av” d.v.s. om det är i direkt anslutning till bastun och bouleanorna eller om det kan handla om hundra meter, 200 meter, 1 kilometer etc. Vid den koll som gjordes 20 mars kollades närområdet inom ett par hundra meter från området vid stugorna vid Kinnarsudden samt området längs vägen söderut till byn Nordanö. Någon vandring från stugorna vid Kinnarsudden upp till Hälludden gjordes inte. Däremot kollades översiktligt stranden från Hälludden ut mot Havsto genom att vi körde området med bil (verkligt hal och isig väg som det knappt gick att gå på) och vi konstaterade att det finns en fin albård mellan vägen och stranden. Här sattes en ljudbox upp för att kunna fånga in revirtrumning. En ljudbox sattes också upp vid Kinnarsudden.

De färskna näringssöksspår som hittades på en död björk och en död gråal skulle kunna vara från vitryggig hackspett men andra hackspettsarter kan inte uteslutas. Någon vandring för att kolla efter

näringshack av vitrygg längs albården vid Havsto eller vid viken mellan Nordanö och Strand gjordes inte. En fråga som vi har är om det under 2023, efter att observationen gjordes, har avverkats skog på den yta som är närmast bastun och bouleanorna så att eventuella boträd har avverkats. Det gick inte att bedöma på grund av snödjup om det skett nylig avverkning här så att området har ändrats drastiskt efter att observationen av vitryggen gjordes här.

Bedömningen är att just själva området som är öppet vid bouleanorna och bastun (bild 1 och 4) inte är något viktigt område för vitryggen men att kvarvarande lövskogar i anslutning till detta (bild 2, 3 och 5) skulle kunna vara viktiga som häckningsmiljö. De björkar som finns här är dock fortfarande lite för färska så det finns kanske inte några döda/döende björkar som kan vara lämpliga som boträd än. Sedan kan det finnas mer av detta norrut mot Hälludden i det område vi inte tittade på samt vid Nordanö by. Näringssök av vitrygg sker främst i albården där gråal, klibbal och sälg är viktiga födosöksträd och är inte så lätta att hitta i t.ex. björkskogen i området vid Kinnarsudden

Slutbedömningen är att det inte alls är omöjligt att vitryggig hackspett kan ha observerats i området och finnas häckande med ett revir på norra delen av Hemsön. Själva närområdet vid bastun och bouleanorna, som området såg ut när vi var där 20 mars, bedöms inte ha kvaliteter för häckning av vitryggig hackspett däremot kan den finnas i närområdet.

För att vara mer säker på om vitrygg finns här behöver nog en inventering göras i denna norra del mellan Strand, Nordanö, Kinnarsudden, Hälludden och eventuellt strandlinjen ut mot Havsto. Vitryggen är en arealkrävande art så reviret omfattar i så fall ett större område på Hemsön så att födounderlaget för vitryggsreviret kan uppehållas. Vi ska hämta ljudboxarna om någon vecka och då får vi koll på om det hörs några misstänkta trumningar av vitrygg på ljudfilerna.

/Thomas Birkö

070-397 81 52

Ny koll av eventuell förekomst av vitryggig hackspett i Nordanö, Hemsön 25 mars 2024.

Den 25 mars på morgonen mellan kl. 8.15 och 9.30 hämtade jag in ljudboxarna som sattes ut vid Kinnarsudden och öster om Hälludden den 20 mars. Denna gång vandrade jag sträckan mellan Kinnarsudden och Hälludden. Trumläte för vitrygg spelades ett antal gånger men det blev inget svar från någon vitrygg. Däremot noterades ett revir av spillkråka (två individer som var upprörda) samt en näringssökande större hackspett.

Filerna från ljudboxen vid Kinnarsudden har analyserats och ingen vitrygg har hörts på morgonen. Sedan var det lite för mycket brus från det öppna havet så att skulle en fågel suttit längre bort och trummat är det inte säkert att ljudet har gått igenom bruset. Jag bifogar ett antal foton från besöket.

Området mellan Kinnarsudden och Hälludden

Området är rätt öppet i södra delen. Här har skett tidigare avverkningar där gran plockats ut. Parti närmast stugområden vid Hälludden är mer barrskogsdominerat. Det står glest med lövträd framför allt björk, en del grövre, men få av dem har den ålder och grovlek som behövs för att de idag ska kunna vara boträd för vitrygg. Det fanns inte några döda/döende björkar vad jag kunde se. De äldsta och grövsta björkarna stod inne på några befintliga sommarstugetomter.

Längs stranden finns en albård men den är avbruten på en del ställen och det förekommer också avverkningar från sommarstugeägare i albården vid t.ex. bryggor. Det finns också en del grövre klibbalar i albården. Inga säkra näringshack av vitrygg kunde noteras.

Bild 1. Området mellan det nordligaste stugområdet vid Kinnarsudden mot bastun och boulebanorna.

Bild 2 fotat från samma plats upp mot de andra stugorna på Kinnarsudden.

Bild 3. Avverkning av gråal i albården mellan Kinnarsudden och Hälludden.

Bild 4. Stugorna vid Kinnarsudden med vy norrut.

Bild 5. Skogen norr om stugorna vid Kinnarsudden.

Bild 6. Härbre vid stugområdet vid Hälludden. Friställda björkar.

Bild 7. Stugområdet vid Hälludden.

Bild 8. Stugområdet vid Hälludden. Barrskog i anslutning upp mot vägen till stugområdet.

Bild 9. De grövsta björkarna finns inne på sommarstugotomter. Här ett exempel från Kinnarsudden.

Bedömning

Efter att ha vandrat igenom denna del så gör jag bedömningen att området inte är ett högkvalitativt område lämpligt som boområde för vitryggig hackspett. Sedan finns det undantag där vitryggig hackspett i Västerbotten har häckat på lite otypiska ställen. Jag kan mycket väl tro att en näringssökande vitrygg har noterats i området. Det finns potential för att det ska kunna finnas ett vitryggsrevir på Hemsön men boområdet är i så fall mer sannolikt vid Nordanö by och/eller på södra Hemsön. Där finns större sammanhängande lövskogsområden med grövre lövträd och döda träd. Albården är viktig för näringssök av vitryggig hackspett och därför värd att bevara liksom alla sälgar. Dessa trädslag är de viktigaste födosöksträden för arten i norra Sverige.

En inventering och kartläggning av miljöerna på Hemsön borde kanske göras så att en bättre kunskap om eventuell vitryggsförekomst på ön tas fram. Det går att jobba med arten långsiktigt och spara löv och tillskapa lövområden med utglesning av gran som kan gynna vitryggig hackspett.

/Thomas Birkö

070-397 81 52